Opinjoni tal-Kumitati Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar Dumping soċjali fis-settur Ewropew tal-avjazzjoni ċivili

(opinjoni fuq inizjattiva proprja)

(2016/C 013/17)

Relatur: is-Sinjura Anne DEMELENNE

Nhar il-11 ta' Diċembru 2014, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew iddeċieda, b'konformità mal-Artikolu 29(2) tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu, li jħejji opinjoni fuq inizjattiva proprja dwar

Dumping soċjali fis-settur Ewropew tal-avjazzjoni ċivili.

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għat-Trasport, l-Enerġija, l-Infrastruttura u s-Soċjetà tal-Informazzjoni, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-Opinjoni tagħha nhar il-31 ta' Awwissu 2015.

Matul il-510 sessjoni plenarja tiegħu li saret fis-16 u s-17 ta' Settembru (seduta tas-16 ta' Settembru), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-Opinjoni b'200 vot favur, 3 voti kontra u 7 astensjonijiet.

1. **Rakkomandazzjonijiet**

1.1. Il-KESE japprova l-intenzjoni tal-President tal-Kummissjoni Ewropea li qal fid-diskors ta' ftuħ tiegħu fil-Parlament Ewropew fi Strasburgu li "[s]e jkollna niġġieldu kontra d-dumping soċjali u hekk se nagħmlu". Il-Kummissarju Ewropew għat-Trasport, Violeta Bulc, tenniet din l-istqarrija meta fis-seduta tal-Kummissarji nnominati f'Ottubru 2014 qalet: "Jien totalment kontra d-dumping soċjali. […] it-tfassil mill-ġdid tal-leġislazzjoni għandu jkopri wkoll il-leġislazzjoni soċjali". Id-dumping soċjali joħloq kompetizzjoni inġusta. Madankollu, huwa diffiċli li jiġi definit peress li l-kawżi tiegħu huma kumplessi u l-partijiet interessati huma bosta. Fis-settur tal-avjazzjoni ċivili, jeħtieġ li jiġi kkunsidrat ir-rwol ta' dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet politiċi fil-livelli differenti – il-linji tal-ajru, il-ħaddiema, il-passiġġieri u l-ambjent politiku, legali, ekonomiku u soċjali – kemm fi ħdan kif ukoll barra l-Unjoni Ewropea. Il-Qorti tal-Ġustizzja tal-UE (QtĠ-UE) irrikonoxxiet li l-ġlieda kontra d-dumping soċjali hija għan leġittimu, li jagħmilha possibbli li l-Istati Membri jiġġustifikaw ċerti restrizzjonijiet għal-libertà tal-moviment ([1]). Peress li l-KESE huwa mħasseb dwar l-iżviluppi reċenti fil-qasam tal-avjazzjoni ċivili, huwa jħeġġeġ lill-Kummissjoni biex tissorvelja mill-qrib is-sitwazzjoni u tieħu passi jekk meħtieġ. Jeħtieġ li l-aspetti kollha indirizzati f'dan id-dokument jiġu kkunsidrati matul it-tħejjija tal-pakkett tal-avjazzjoni li tħabbar bħala parti mill-programm ta' ħidma tal-Kummissjoni għall-2015. Barra minn hekk, il-KESE huwa tal-fehma li DĠ MOVE u DĠ EMPL għandhom jaħdmu flimkien mill-qrib.

1.2. Abbażi tal-ħidma tagħha dwar mudelli ġodda tan-negozju, jeħtieġ li l-Aġenzija Ewropea tas-Sikurezza tal-Avjazzjoni (EASA) tiskrutinizza l-iżviluppi biex tiżgura l-aqwa sikurezza possibbli tal-passiġġieri u l-persunal, ikun xi jkun il-mudell tan-negozju, b'enfasi partikolari fuq dawn il-mudelli ġodda sabiex jistabbilizzaw is-settur. Għandha tingħata attenzjoni partikolari għall-monitoraġġ, min-naħa tal-amministrazzjonijiet ikkonċernati, tal-użu iżjed estensiv ta' impjieg indipendenti falz u tal-aġenziji ta' xogħol temporanju.

1.3. Il-KESE jistenna li l-leġislazzjoni attwali tiġi infurzata kif imiss u li s-sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea tiġi kkunsidrata wkoll. Dawn ikopru l-iżjed:

a) is-sigurtà soċjali u l-liġi tax-xogħol:

— il-Konvenzjoni ta' Ruma I (1980) u r-Regolament (KE) Nru 593/2008 ([2]);

— Ir-Regolamenti (UE) Nru 465/2012 ([3]) u (UE) Nru 83/2014 ([4]), li jiddefinixxu l-kunċett ta' "bażi residenzjali".

([1]) Sentenza tal-QtĠ-UE tat-18 ta' Diċembru 2007, C-341/05, Laval, p.I.11767, punt 103.
([2]) ĠU L 177, 4.7.2008, p. 6.
([3]) ĠU L 149, 8.6.2012. p. 4.
([4]) ĠU L 28, 31.1.2014. p. 17.

b) ir-relazzjoni mal-istatus tal-persuni b'impjieg indipendenti:

— Id-Direttiva 2014/67/UE (Għall-ewwel darba, il-kunċett ta' relazzjoni ta' subordinazzjoni jiġi inkluż fid-Direttiva sabiex isir monitoraġġ tal-istatus tal-persuni b'impjieg indipendenti.) ([5]);

— Is-sentenza C-413/13 FNV Kunsten Informatie en Medi vs Staat der Nederlanden tal-4 ta' Diċembru 2014: "[I]d-dritt tal-Unjoni għandu jiġi interpretat fis-sens li d-dispożizzjoni ta' ftehim kollettiv ta' xogħol, bħal dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali, li tipprevedi tariffi minimi għall-fornituri ta' servizzi li jaħdmu għal rashom, imsieħba ma' waħda mill-organizzazzjonijiet ta' ħaddiema bil-kuntratt, li jwettqu għal persuna li timpjega, abbażi ta' kuntratt ta' xogħlijiet, l-istess attività bħall-ħaddiema ta' din il-persuna li timpjega, ma tidħolx fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 101(1) TFUE, biss jekk dawn il-fornituri jikkostitwixxu 'persuni li ma jaħdmux għal rashom verament', jiġifieri fornituri li jinsabu f'sitwazzjoni paragunabbli għal dik tal-ħaddiema msemmija. Hija l-qorti tar-rinviju li għandha twettaq din l-evalwazzjoni."

1.4. Il-KESE jirrikonoxxi l-pożizzjoni tal-imsieħba soċjali tal-Grupp ta' Ħidma tal-Ekwipaġġ tal-Ajru (Air Crew Working Group –ACWG) (ara l-punt 5.1) u jenfasizza li għandhom jiġu indirizzati l-lakuni li ġejjin sabiex jiġi evitat kwalunkwe impatt soċjali negattiv mhux mixtieq f'dan is-settur. Għal dan l-għan, għandhom jittieħdu l-miżuri li ġejjin:

— jiġu riveduti r-regoli komuni għall-operat tas-servizzi tal-ajru biex, fost affarijiet oħra, jiżguraw l-infurzar adatt tal-leġislazzjoni soċjali nazzjonali u l-ftehimiet kollettivi tax-xogħol fi ħdan is-settur (Regolament (KE) Nru 1008/2008); fl-istess Regolament, ikun hemm definizzjoni aħjar tal-kunċett tal-"post prinċipali tan-negozju" sabiex il-liċenzja ta' operat tingħata minn Stat jekk il-volum tat-trasport bl-ajru fi ħdanu jkun sostanzjali;

— tiġi evitata kwalunkwe kompetizzjoni inġusta mill-pajjiżi mhux membri tal-Unjoni Ewropea fil-konfront tat-trasportaturi tal-ajru tal-Komunità permezz ta' sussidji, għajnuna mill-Istat u prattiki inġusti tal-ipprezzar (Regolament (KE) Nru 868/2004);

— fil-kuntest tal-koordinazzjoni tas-sistemi tas-sigurtà soċjali, jiġu definiti aħjar d-diversi bażijiet tas-servizz fis-settur tal-avjazzjoni ċivili (inklużi bażijiet temporanji) u l-perjodu tranżizzjonali ffissat għal 10 snin jitqassar (Regolament (UE) Nru 83/2014);

— il-"permess uniku" jiġi estiż għall-ekwipaġġ tal-ajru sabiex jiġi żgurat trattament ugwali bejn il-ħaddiema kollha tas-settur (Direttiva 2011/98/UE).

1.5. Barra minn hekk, il-KESE jissuġġerixxi li bħala parti mill-ħidma kkoordinata bejn id-DĠ MOVE u d-DĠ EMPL, il-Kummissjoni għandha tiskrutinizza l-implimentazzjoni tad-Direttiva dwar xogħol temporanju fis-settur tal-avjazzjoni. Il-KESE huwa tal-fehma li l-promozzjoni tal-impjieg dirett għandha tibqa' l-forma abitwali tal-impjieg fl-avjazzjoni, u li għandha tkun possibbli r-restrizzjoni ta' tali kuntratti temporanji li jistgħu jagħmlu ħsara lil-livelli ta' sigurtà (2008/104/KE). Barra minn hekk, tinħtieġ definizzjoni komuni ta' "persuna impjegata" u "persuna li taħdem għal rasha" fil-livell tal-UE.

1.6. Il-KESE jappoġġja kwalunkwe inizjattiva li jistgħu jieħdu l-imsieħba soċjali tal-UE fil-qasam tal-avjazzjoni biex jinnegozjaw ftehim dwar il-kundizzjonijiet tax-xogħol u d-drittijiet soċjali tal-ħaddiema fis-settur. Barra minn hekk, l-imsieħba soċjali jista' jkollhom pożizzjonijiet komuni dwar ċerti strumenti leġislattivi li jistgħu jressqu quddiem il-Kummissjoni. Fl-aħħar nett, il-Kummissjoni għandha tikkonsulta mal-imsieħba soċjali dwar kull strument leġislattiv u/jew inizjattiva tal-UE li jkollhom impatt soċjali ([6]).

1.7. Minħabba li l-Proposta għal Regolament dwar is-servizzi tal-groundhandling ġiet irtirata mill-programm ta' ħidma tal-Kummissjoni u m'hemm l-ebda standard soċjali fil-livell tal-UE f'dan il-qasam, jeħtieġ li tiġi indirizzata l-kwistjoni tat-trasferiment tal-persunal fil-każ ta' sejħiet għall-offerti u/jew telf parzjali tal-attivitajiet. Biex tindirizza din il-problema, il-Kummissjoni bħalissa qed tikkonsulta l-imsieħba soċjali Ewopej dwar il-possibbiltà li tressaq proposta kkonsolidata dwar ir-reviżjoni tad-Direttiva tal-Kunsill 2001/23/KE tat-12 ta' Marzu 2001 (salvagwardja tad-drittijiet tal-impjegati fil-każ ta' trasferiment ta' impriżi) għall-aħħar tal-2015.

([5]) ĠU L 159, 28.5.2014. p. 11.
([6]) ĠU L 225, 12.8.1998, p. 27.

1.8. Il-KESE ser iniedi ħidma interna separata biex jikkompleta l-kwistjonijiet soċjali mqajma f'din l-opinjoni.

1.9. Il-KESE jirrakkomanda li l-Kummissjoni tissorvelja b'mod kontinwu l-kundizzjonijiet tax-xogħol fl-avjazzjoni ċivili fuq bażi permanenti.

2. **Introduzzjoni**

2.1. Fid-dawl tal-kontribut tagħha għall-ekonomija Ewropea mil-lat tal-impjieg u t-tkabbir, l-avjazzjoni hija industrija strateġika għall-Unjoni Ewropea. Huwa stmat li l-avjazzjoni tirrappreżenta 2,6 miljun impjieg dirett u indirett u tikkontribwixxi EUR 1 biljun kuljum għall-PDG Ewropew, u tippromovi l-kummerċ u t-turiżmu ([7]).

2.2. Il-liberalizzazzjoni tat-trasport bl-ajru fil-bidu tad-disgħinijiet mingħajr dubju ġabet benefiċċji għall-pubbliku li jivvjaġġja mil-lat tad-demokratizzazzjoni, prezzijiet iżjed baxxi tal-biljetti tal-ajru u għażla diversifikata. Iżda x'inhuma l-effetti fuq l-impjieg, is-salarji u l-kundizzjonijiet tax-xogħol f'dan is-settur? Id-data tal-Eurostat turi li, minkejja tkabbir annwali medju ta' madwar 5 % fil-perjodu bejn l-1998 u l-2010, sew l-impjieg dirett kif ukoll dak indirett fil-linji tal-ajru qiegħed jistaġna ([8]). Flimkien ma' żviluppi oħrajn, dan wassal għal żieda sostanzjali fil-produttività. Barra minn hekk, l-impjiegi tal-linji tal-ajru għall-ekwipaġġ tal-kabina u l-bdoti ġew esternalizzati jew sostitwiti minn forom iżjed flessibbli ta' impjieg (Fi studju reċenti tal-imsieħba soċjali Ewropej fis-settur tal-avjazzjoni ċivili, 52,6 % biss ta' dawk li wieġbu li jaħdmu ma' kumpaniji tal-ajru bi prezzijiet baxxi qalu li għandhom kuntratt ta' impjieg dirett.). Ma teżistix data kompleta dwar is-salarji; madankollu, l-eżempju tar-Renju Unit juri tnaqqis viżibbli fir-remunerazzjoni għall-ekwipaġġ tal-kabina ([9]) f'dak il-pajjiż. Fi ftit kliem, l-impjiegi li kienu prestiġjużi u ta' kwalità għolja ftit tas-snin ilu qed jisparixxu u qed jiġu esternalizzati jew sostitwiti minn produttività ogħla u manodopera inqas għalja.

2.3. Fid-dawl tal-fatt li l-linji tal-ajru qed jiffaċċjaw kompetizzjoni ħarxa, il-marġnijiet ta' profitt huma iżjed baxxi milli f'industriji oħra (skont l-Assoċjazzjoni Internazzjonali tat-Trasport bl-Ajru (IATA), il-profitt nett wara t-taxxi tal-industrija tal-linji tal-ajru fil-livell dinji kien ta' 0,1 % tad-dħul medju f'dawn l-aħħar 40 sena) ([10]) u l-impjegaturi qed ifittxu modi li jnaqqsu l-ispejjeż sabiex jibqgħu kompetittivi. Filwaqt li xi spejjeż (bħall-karburant jew is-sjieda tal-inġenji tal-ajru) huma sa ċertu punt fissi, ċerti linji tal-ajru jemmnu li l-kost lavorattiv jista' jitbaxxa kontinwament. Xi wħud minnhom skoprew ukoll li l-użu tal-libertà tal-istabbiliment fi ħdan l-UE huwa mod wieħed kif ikomplu bit-tnaqqis tal-ispejjeż u d-dumping soċjali.

2.4. Fid-dawl ta' kompetizzjoni dejjem aktar ħarxa mil-linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi, diversi linji tal-ajru tradizzjonali żviluppaw verżjoni orħos tal-linja prinċipali li ttir distanzi qosra jew integraw forza tax-xogħol bi spejjeż baxxi fl-operazzjonijiet tal-linji prinċipali. Xi wħud mil-linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi issa qegħdin jimmiraw lejn ajruporti ewlenin u passiġġieri fil-kategorija "business", ħaġa li tqegħedhom f'iżjed kompetizzjoni diretta mal-linji tal-ajru tradizzjonali. Dan iwassal għal telf ta' impjiegi deċenti (dħul ġust, sigurtà fil-post tax-xogħol, protezzjoni soċjali, il-libertà tal-espressjoni, l-organizzazzjoni u l-parteċipazzjoni; ugwaljanza) ([11]) fil-linji tal-ajru tradizzjonali ([12]). Madankollu, il-prattiki soċjali tal-linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi ma joħolqux dumping soċjali awtomatikament.

([7]) Rapport tal-ATAG "Powering global economic growth, employment, trade links, tourism and support for sustainable development through air transport", 2014.

([8]) Rapport finali "Study on the effects of the implementation of the EU aviation common market on employment and working conditions in the Air Transport Sector over the period 1997/2010", Steer Davies Gleave, Londra, 2012, p. 74.

([9]) Rapport finali "Study on the effects of the implementation of the EU aviation common market on employment and working conditions in the Air Transport Sector over the period 1997/2010", Steer Davies Gleave, Londra, 2012, p. vii.

([10]) IATA Report on Vision 2050, Singapore, 12.02.2011, p. 2.

([11]) Suġġett globali dwar "Xogħol Deċenti", l-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol.

([12]) Ara l-istudji mwettqa mill-imsieħba soċjali: – Fl-2012: "The development of the low cost model in the European civil aviation industry" (L-iżvilupp tal-mudell ta' linja tal-ajru bi prezzijiet baxxi fl-industrija Ewropea tal-avjazzjoni ċivili), il-Professur Peter Turnbull (l-Università ta' Cardiff), Dr Geraint Harvey (l-Università ta' Swansea), ikkummissjonat mill-Federazzjoni Ewropea tal-Ħaddiema tat-Trasport. – Fl-2014: "Evolution of the Labour Market in the Airline Industry due to the Development of the Low Fares Airlines" (L-iżvilupp tas-suq tax-xogħol fl-industrija tal-linji tal-ajru minħabba l-iżvilupp tal-linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi), il-Professur Peter Turnbull (l-Università ta' Cardiff), Dr Geraint Harvey (l-Università ta' Swansea), ikkummissjonat mill-Federazzjoni Ewropea tal-Ħaddiema tat-Trasport. – Fl-2015: "Atypical Employment in Aviation", (Impjieg atipiku fl-avjazzjoni), l-Università ta' Ghent, tim immexxi mill-Professur Yves Jorens, ikkummissjonat mill-Assoċjazzjoni Ewropea tal-Kabini tal-Bdoti, l-Assoċjazzjoni tal-Linji tal-Ajru Ewropej u l-Federazzjoni Ewropea tal-Ħaddiema tat-Trasport.

2.5. L-iżvilupp tal-kompetizzjoni fil-livell dinji u tal-UE jqanqal tħassib dwar is-sostenibbiltà u l-kompetittività tal-avjazzjoni Ewropea, kemm mil-lat ekonomiku kif ukoll soċjali. Sabiex tiġi żgurata kompetizzjoni ġusta, għandhom jiġu stabbiliti kundizzjonijiet iżjed ekwi. Il-linji tal-ajru għandhom jikkompetu fuq il-bażi ta' prodotti innovattivi, kwalità u prezz, u mhux l-użu ta' lakuni leġislattivi u/jew impjiegi bi spejjeż baxxi. Jeħtieġ li jittieħdu passi biex niggarantixxu l-kompetittività u l-iżvilupp sostenibbli tal-industrija Ewropea u l-preservazzjoni ta' impjiegi ta' kwalità tajba fl-Ewropa.

2.6. Id-dumping soċjali – meta dan jeżisti – joħloq ostakli għall-kompetizzjoni ġusta. Barra minn hekk, ma għandu jkollu l-ebda effett negattiv fuq is-sikurezza, li għandha tibqa' l-prijorità ewlenija. L-approċċi bilaterali mhux koordinati tal-pajjiżi individwali għandhom jiġu sostitwiti minn politika esterna tal-UE komuni u ġenwina fis-settur tal-avjazzjoni, li għandha tkopri l-kwistjoni tal-investimenti barranin fil-linji tal-ajru Ewropej, il-proprjetà u l-kontroll, l-għajnuna mill-Istat, l-aċċess għas-suq u l-kompetizzjoni ġusta.

2.7. Is-sikurezza hija fattur fundamentali fis-settur tal-avjazzjoni. Kif huwa enfasizzat fil-White Paper: "Is-sikurezza tal-avjazzjoni Ewropea hija għolja imma mhux l-aqwa fid-dinja. Il-mira tagħna għanda tkun li nkunu l-aktar reġjun sikur għall-avjazzjoni." ([13]) Minkejja n-nuqqas ta' statistika, l-EASA diġà indikat li l-frammentazzjoni u l-esternalizzazzjoni tal-impjiegi relatati mas-sikurezza, inklużi dawk tal-ekwipaġġ u tal-manutenzjoni, jista' jkollhom effetti negattivi fuq is-sikurezza. L-hekk imsejħa mudelli ġodda tan-negozju jagħmlu l-aqwa użu possibbli mill-proċessi baġitarji, operazzjonali u soċjali. Jeħtieġ li l-EASA tiskrutinizza dawn il-mudelli kollha u tieħu l-miżuri kollha meħtieġa biex jiġi żgurat li ma tiġix kompromessa s-sikurezza. Il-KESE jappoġġja l-ħidma tal-grupp speċjali ta' ħidma li twaqqaf reċentement fi ħdan l-EASA b'tali kompiti. Ma għandu jittieħed l-ebda riskju jekk dan jaffettwa s-sikurezza tan-nies ([14]).

3. **Id-degradazzjoni tal-kundizzjonijiet tax-xogħol f'ċerti sottosetturi tal-avjazzjoni**

3.1. Id-dumping soċjali fl-industrija tal-avjazzjoni jista' jinqasam f'żewġ oqsma separati – is-suq intern u l-avjazzjoni esterna.

3.2. Fis-suq intern, l-ixpruni ewlenin tad-dumping soċjali huma linji tal-ajru bbażati f'diversi lokazzjonijiet – fejn il-forza tax-xogħol tiġi impjegata fil-pajjiż X, taħdem fil-pajjiż Y, iżda b'kuntratt ta' impjieg skont il-liġijiet ta' pajjiż Z. Dan għandu l-effett li "jqaċċat" il-ħaddiem mill-"pajjiż ta' oriġini" tiegħu jew tagħha (jiġifieri l-pajjiż tan-nazzjonalità u/jew tar-residenza). L-isfida ewlenija hija li tiġi rikonċiljata l-libertà tal-istabbiliment jew il-libertà li jiġu pprovduti s-servizzi mal-għanijiet tal-impjieg ta' kwalità u tal-progress soċjali. Filwaqt li l-bidliet introdotti taħt ir-Regolament Ruma I ([15]) u taħt il-koordinazzjoni tas-sigurtà soċjali ([16]) se jtaffu xi wħud mill-problemi li jiffaċċjaw il-ħaddiema mobbli, għad hemm kwistjonijiet li jridu jissolvew.

3.3. Il-politika esterna tal-UE fil-qasam tal-avjazzjoni ma tipproteġix b'mod adegwat l-interessi tal-linji tal-ajru tal-UE u l-ħaddiema tagħhom f'dan l-ambjent globali li qed jinbidel b'ritmu mgħaġġel. Filwaqt li hemm għadd ta' rekwiżiti li l-linji tal-ajru tal-UE jkollhom jikkonformaw magħhom sabiex tiġi żgurata kompetizzjoni ġusta (it-trasparenza, l-għajnuna mill-Istat, l-ipprezzar, eċċ.), ir-rekwiżiti għal-linji tal-ajru ta' pajjiżi terzi biex joperaw lejn/minn ajruporti tal-UE jew mhumiex infurzabbli inkella ma jeżistux. Dawn il-linji tal-ajru mbagħad jikkompetu ras imb ras fuq l-istess rotot ma' trasportaturi tal-UE filwaqt li jibbenefikaw minn vantaġġi inġusti.

3.4. Hemm ukoll kwistjoni separata dwar l-użu ta' membri tal-ekwipaġġ li mhumiex fl-UE abbord ajruplani rreġistrati fl-UE. Tradizzjonalment, intuża ekwipaġġ tal-kabina barrani abbord inġenji tal-ajru Ewropej għal raġunijiet lingwistiċi u/jew kulturali. Dan l-aħħar, xi linji tal-ajru ddeċidew li jużaw persuni ta' nazzjonalità barranija biex joperaw titjiriet lejn/minn u anke fi ħdan (!) l-UE b'kundizzjonijiet tax-xogħol/salarji inferjuri. Madankollu, dawn il-linji tal-ajru jeħtiġilhom japplikaw ir-regoli nazzjonali tal-Istat Membru li joħroġ iċ-ċertifikat tal-operatur tal-ajru (AOC).

4. **Mudelli ġodda tan-negozju u s-suq tax-xogħol fl-industrija tal-linji tal-ajru**

4.1. L-istudji mwettqa mill-imsieħba soċjali ([17]) juru li d-degradazzjoni tal-kundizzjonijiet tax-xogħol hija mifruxa fis-settur tal-avjazzjoni fl-Ewropa u tmur lil hinn mit-tibdil tas-suq minħabba l-kompetizzjoni, kemm f'dak li jirrigwarda l-linji tal-ajru tradizzjonali kif ukoll dawk bi prezzijiet baxxi.

([13]) White Paper dwar "Pjan Direzzjonali għal Żona Ewropea Unika tat-Trasport – Lejn sistema tat-trasport kompetittiva li tuża r-riżorsi b'mod effiċjenti", COM/2011/0144 final, p. 22.
([14]) Rapport dwar Mudelli ġodda tan-Negozju mill-Grupp Konsultattiv dwar it-Tfassil tar-Regoli fi ħdan l-EASA, 17.4.2015, p. 1, punt 2; p. 5, punt 9.3; p. 6, punt 9.5.1; p. 7, punt 9.5.2; u p. 7, punt 9.6.
([15]) ĠU L 177, 4.7.2008. p. 6
([16]) ĠU L 284, 30.10.2009, p. 1 (mhux disponibbli bil-Malti).
([17]) Suġġett globali dwar "Xogħol Deċenti", l-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol.

4.2. M'hemm l-ebda mudell uniformi ta' linja tal-ajru bi prezzijiet baxxi: l-istrateġiji tagħhom ivarjaw minn prezzijiet estremament baxxi (mingħajr xinxilli) sa linji tal-ajru ibridi li jikkombinaw elementi mil-linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi u mil-linji tal-ajru tradizzjonali, permezz ta' prattiki ta' kumpaniji "konvenzjonali" bi prezzijiet baxxi li jagħmlu wegħdiet limitati u jwettquhom b'mod konsistenti. Għalhekk, ma hemm l-ebda mudell uniformi ta' impjieg; ċerti linji tal-ajru jipprovdu impjiegi ta' kwalità tajba abbażi ta' kuntratti indefiniti, filwaqt li oħrajn jiddependu l-iżjed mill-esternalizzazzjoni, xogħol temporanju permezz ta' aġenzija u, f'ċerti każijiet, impjieg indipendenti falz. L-istess jgħodd għar-rappreżentanza f'junjin; ċerti kumpaniji jippruvaw jevitaw it-trejdjunjins apposta, filwaqt li kumpaniji oħrajn jirrikonoxxuhom u jiffirmaw ftehimiet kollettivi. L-evoluzzjoni tal-linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi kellha wkoll impatt sinifikanti fuq is-servizzi tal-ground handling, prinċipalment mil-lat tal-ipproċessar tal-bagalji (politika aktar stretta marbuta mal-bagalji tal-idejn), ħinijiet iqsar għat-titjiriet lura u tnaqqis fit-taħriġ.

4.3. L-impjegaturi u l-junjins tal-avjazzjoni issa jirrikonoxxu li l-istrateġiji tan-negozju u l-politiki marbutin mar-riżorsi umani/ir-relazzjonijiet industrijali ta' ċerti linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi qed iwasslu "bil-mod il-mod għall-iżgħar denominatur komuni" ([18]). Il-linja diviżorja bejn il-linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi u l-linji tal-ajru tradizzjonali qiegħda bil-mod il-mod tisparixxi peress li ċerti linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi ssieħbu f'alleanzi dinjin jew ġew inkorporati fi gruppi ta' linji tal-ajru (tradizzjonali); fl-istess ħin, linji tal-ajru oħrajn iddeċidew li jistabbilixxu linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi "in-house". Xi wħud mit-trasportaturi tradizzjonali ingaġġaw forza tax-xogħol bi spejjeż baxxi u integrawha fl-operazzjonijiet tal-linja prinċipali tagħhom. Din l-organizzazzjoni ġdida ma tfissirx li s-servizzi huma l-istess bejn il-linji tal-ajru tradizzjonali u l-linji tal-ajru bi prezzijiet baxxi.

4.4. Madankollu, hemm differenzi sostanzjali bejn l-Istati Membri tal-UE mil-lat tal-kundizzjonijiet tax-xogħol, it-trattament indaqs, is-saħħa u s-sigurtà fil-post tax-xogħol, il-protezzjoni soċjali (li hija kkoordinata biss fil-livell tal-UE), eċċ., li joħolqu asimmetrija bejn ir-regolazzjoni ekonomika (suq uniku) u l-armonizzazzjoni u l-koeżjoni soċjali. Madankollu, xi Stati Membri adottaw "soluzzjonijiet nazzjonali" biex jiżguraw li l-persunal mobbli bbażat fit-territorju tagħhom igawdu kundizzjonijiet li jikkonformaw mal-liġijiet nazzjonali tax-xogħol u dawk soċjali u mal-ftehimiet kollettivi. Din il-kwistjoni għandha tiġi eżaminata fil-livell Ewropew.

4.5. Il-qofol tal-leġislazzjoni tal-avjazzjoni relatata mal-impjieg għandu l-għeruq tiegħu fl-era ta' qabel il-liberalizzazzjoni u għalhekk din il-leġislazzjoni ma għadhiex adatta għall-għan tagħha. Ir-regolamenti tas-sigurtà soċjali fir-rigward tal-ekwipaġġ tal-ajru tjiebu, iżda għad hemm ir-riskju tal-lakuni. Il-kunċett ta' bażi residenzjali huwa problematiku għaliex dan huwa definit mill-operatur u fil-każ ta' membri tal-ekwipaġġ tal-ajru li jaħdmu għal rashom, dawn ma jiġux kontrollati kif suppost. Fattur ieħor li jikkomplika l-affarijiet huwa n-nuqqas ta' test Ewropew uniku b'definizzjoni pożittiva ta' impjegat u ħaddiem għal rasu fil-leġislazzjoni tal-UE; id-definizzjonijiet ivarjaw fil-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-UE u d-direttivi pereżempju dwar il-kriterji tas-"subordinazzjoni". Jinħtieġu regoli speċifiċi għall-ħaddiema mobbli ħafna.

4.6. Wieħed mit-tliet trasportaturi prinċipali tal-Golf ġie pubblikament ikkontestat għal prattiki li jiksru l-leġislazzjoni tal-UE, pereżempju t-tkeċċija minħabba tqala, l-obbligu li wieħed jikseb il-permess biex jiżżewweġ, eċċ. Madankollu, din il-linja tal-ajru għadha qed tagħmel titjiriet lejn l-UE u, reċentement, anke b'mod iżjed frekwenti lejn ċerti ajruporti. Minħabba r-rabtiet mill-qrib bejn il-linji tal-ajru, l-ajruporti u l-awtoritajiet tal-avjazzjoni ċivili tal-Golf, hemm ukoll tħassib dwar il-possibbiltà li dawn il-kumpaniji jibbenefikaw minn vantaġġi inġusti. Jinħtieġ li r-relazzjonijiet bilaterali bejn l-Istati Membri u l-pajjiżi terzi jiġu sostitwiti minn politika esterna tal-avjazzjoni koordinata u ġenwina fil-livell tal-UE.

5. **Ir-rwol tal-imsieħba soċjali**

5.1. Il-KESE jappoġġja r-rwol ewlieni li jaqdu l-imsieħba soċjali Ewropej fl-avjazzjoni ċivili fil-konsulenza tal-istituzzjonijiet tal-UE, kif ukoll fl-iskrutinju u l-iżvilupp tal-proposti proprji tagħhom. Fil-5 ta' Ġunju 2014, l-imsieħba soċjali tal-ACWG qablu dwar dikjarazzjoni konġunta kontra bnadar ta' konvenjenza bbażati fl-UE fis-settur tal-avjazzjoni li fiha ddenunzjaw żviluppi reċenti li jheddu serjament il-mudell soċjali Ewropew, l-impjieg u l-kompetizzjoni ġusta fis-suq tal-avjazzjoni u ppproponew bidliet leġislattivi konkreti ([19]).

([18]) Rapport dwar "Sottomissjoni bil-miktub minn Scandinavian Airlines (SAS) lir-regolaturi tal-Istati Uniti dwar l-applikazzjoni ta' Norwegian Air International (NAI) għall-ksib ta' permess mill-Istati Uniti ta' trasportatur bl-ajru barrani", Airline Business, April 2014.

([19]) Dikjarazzjoni konġunta kontra bnadar ta' konvenjenza bbażati fl-UE fl-avjazzjoni, Grupp ta' Ħidma tal-Ekwipaġġ tal-Ajru tal-Kumitat tad-Djalogu Soċjali Settorjali, 5.6.2014.

5.2. Fir-rigward tal-aġenda futura tad-djalogu soċjali, l-imsieħba soċjali tal-ACWG (AEA, ECA u ETF) adottaw dikjarazzjoni konġunta fit-13 ta' Frar 2015 li tgħid li l-imsieħba soċjali huma disposti li jniedu diskussjonijiet dwar qafas għas-settur tal-avjazzjoni bil-għan li jiġu stabbiliti kundizzjonijiet ekwi ta' kompetizzjoni fil-livell dinji. Għandhom jiġu previsti azzjonijiet konġunti biex jintemm id-deterjorament tal-kundizzjonijiet tal-impjieg u l-bnadar ta' konvenjenza. Id-dikjarazzjoni tkompli tgħid li l-imsieħba soċjali qablu li jkomplu bil-ħidma tagħhom f'dan il-qasam. Huma ser jieħdu l-miżuri meħtieġa biex jagħmlu kontribut attiv, flimkien mad-diversi istituzzjonijiet Ewropej u l-awtoritajiet nazzjonali, sabiex b'mod urġenti jifformulaw strateġija għall-avjazzjoni Ewropea bi prijoritajiet, skadenzi u għanijiet ċari.

5.3. Jeħtieġ ukoll li l-Kummissjoni Ewropea ssaħħaħ il-konsultazzjoni tal-imsieħba soċjali. Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni 98/500/KE li tistabbilixxi kumitati għad-djalogu soċjali settorjali tistipula li kull kumitat ta' djalogu soċjali settorjali, għas-settur ta' ħidma li għalih ikun stabbilit, għandu jkun ikkonsultat dwar żvilluppi fil-livell Komunitarju li jkollhom implikazzjonijiet soċjali. Dan l-obbligu ta' spiss jiġi ttraskurat. Hemm ukoll il-ħtieġa li jiġu indirizzati l-implikazzjonijiet soċjali tar-regoli relatati mas-sikurezza żviluppati mill-Aġenzija Ewropea tas-Sikurezza tal-Avjazzjoni.

Brussell, is-16 ta' Settembru 2015.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Henri MALOSSE